

Revisionsrapport

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

Ljusdals kommun

Helena Steffansson
Carlson
Simon Lindskog

Oktober 2016

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Syfte och Revisionsfråga.....	4
1.3. Revisionskriterier	4
1.4. Kontrollmål	4
1.5. Avgränsning.....	5
1.6. Metod.....	5
2. Iakttagelser och bedömningar	6
2.1. Reglemente	6
2.2. Kontroller	8
2.3. Attest.....	11
2.4. Utbetalda ersättningar	12
3. Revisionell bedömning	14
3.1. Rekommendationer.....	14

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har beslutat om *Reglemente och arvodesbestämmelser för förtroendevalda* som gäller 2014-2018. Risken för att avsiktliga eller oavsiktliga fel ska inträffa när det gäller ersättningar till förtroendevalda ska vara så liten som möjligt. Om det uppstår fel i utbetalningar kan förtroendet för förtroendevalda och det politiska systemet skadas, oavsett om beloppen är små eller stora.

Syftet med granskningen är att bedöma om styrelsen, nämnderna samt de kommunala bolagen säkerställt att gällande arvodesreglemente följs, det vill säga att rätt ersättning utbetalas utifrån gällande arvodesbestämmelser.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen och respektive ansvarig nämnd inte har säkerställt en tillräcklig intern kontroll att gällande reglemente avseende ersättning till förtroendevalda följs. Av fyra kontrollmål uppfylls inget i sin helhet.

När det gäller de kommunala bolagen är vår bedömning att med de förutsättningar som ges har Ljusdals Energiföretag AB säkerställt en tillräcklig intern kontroll medan AB Ljusdalshem inte helt har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Bedömningen har sin grund i de iakttagelser som konstaterats med anledning av angivna kontrollmål.

Kontrollmål	Kommentar
Är fastställt regelverk ändamålsenligt avseende hantering av ersättningar och arvoden till förtroendevalda?	Delvis uppfyllt Det finns ett fastställt övergripande reglemente, innehållande bland annat beskrivning av arvodesberättigande sammanträden samt på vilka grunder yrkande om ersättning kan ske. Strukturen i reglementet kan förbättras för att göra det mer tillgängligt och förståeligt. Det behöver i övrigt göras vissa förtydligande i reglementet.
Finns det kontroller som säkerställer korrekta utbetalningar av ersättningar och arvoden?	Ej uppfyllt Det saknas upprättade och fastställda rutiner för vilka kontroller som ska utföras, av olika roller, exempelvis nämndssekreterare eller lönehandläggare. Det utförs dock kontroller av flera roller. Trots, enligt vår uppfattning, omfattande kontroller är inte utbetalningslistor komplett ifyllda. Samtliga uppgifter som finns att fylla i på utbetalningslistan anges inte alltid.

Attesteras ersättning och arvode till förtroendevalda av behörig person?

Ej uppfyllt

Delegation för attest av utbetalningslistor/yrkande om arvode och ersättningar saknas för den juridiska organisationen Ljusdals kommun.

Är utbetalade ersättningar och arvoden korrekta?

Delvis uppfyllt

Ett antal brister och vissa felaktiga utbetalningar har noterats. Totalt uppgår felen inte till väsentliga belopp för den granskade perioden. Rutiner behöver upprättas och kontroller behöver fastställas för att säkerställa att samtliga utbetalningar är korrekta. En del i arbetet är att utveckla formerna för dialog mellan nämnds sekreterarna och lönehandläggarna.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Förtroendevalda i kommuner och landsting har, enligt kommunallagen (KL 4 kap 11 §), rätt till den ledighet från sina anställningar som behövs för uppdraget. I lagen sker viss reglering av förtroendevaldas ekonomiska förmåner. De förtroendevalda har rätt till skälig ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar på grund av uppdraget.

Fullmäktige ska beslut om enligt vilka grunder ersättning ska utbetalas. De har även att besluta om ersättning för resekostnader och andra utgifter som föranleds av uppdraget. Arvode för uppdraget, pension samt andra ekonomiska förmåner beslutas även av fullmäktige.

Risken för att avsiktliga eller oavsiktliga fel ska inträffa när det gäller ersättningar till förtroendevalda ska vara så liten som möjligt. Om det uppstår fel i utbetalningar kan förtroendet för förtroendevalda och det politiska systemet skadas, oavsett om beloppen är små eller stora.

Kommunfullmäktige i Ljusdals kommun har beslutat om *Reglemente och arvodesbestämmelser för förtroendevalda* som gäller för åren 2014-2018.

1.2. Syfte och Revisionsfråga

Syftet, utifrån risk, är att granska om styrelsen, nämnderna och de kommunala bolagen säkerställt att gällande arvodesreglemente följs, det vill säga att rätt ersättning utbetalas utifrån gällande arvodesbestämmelser. Avsikten är att granska hanteringen på en övergripande nivå och inte på individnivå.

Har kommunstyrelsen och respektive ansvarig nämnd/ kommunalt bolag säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende att gällande reglemente för ersättning till förtroendevalda följs?

1.3. Revisionskriterier

- Kommunallagen
- Fullmäktiges reglemente om arvode och ekonomisk ersättning
- Övriga fastställda rutiner och styrdokument

1.4. Kontrollmål

- Är fastställt regelverk ändamålsenligt avseende hantering av ersättningar och arvoden till förtroendevalda?
- Finns det kontroller som säkerställer korrekta utbetalningar av ersättningar och arvoden?
- Attesteras ersättning och arvode till förtroendevalda av behörig person?
- Är utbetalade ersättningar och arvoden korrekta?

1.5. Avgränsning

Granskningsobjekt är kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, omsorgsnämnden och överförmyndarnämnden samt de kommunala bolagen AB Ljusdalshem och Ljusdal Energiföretag AB.

1.6. Metod

Genomgång har skett av fastställt reglemente samt övriga tillämpliga styrdokument. Intervju har genomförts med nämndssekreterarna, lönehandläggare, personalchef, ordförande och vice ordförande i kommunstyrelsen samt ordförande i omsorgsnämnden respektive samhällsutvecklingsutskottet. VD och ekonomiansvarig har intervjuats för Ljusdals Energiföretag AB, samt ekonomiansvariga vid AB Ljusdalshem.

Transaktioner för utbetalda arvoden och ersättningar för perioden januari 2015 till april 2016 har analyserats för den juridiska organisationen Ljusdals kommun. Transaktionerna har utgjort underlag för analys. Med utgångspunkt i transaktionerna har stickprovskontroll mot intyg och utbetalningslistor etcetera utförts.

Underlag för utbetalda arvoden och ersättningar hos de kommunala bolagen har inhämtats för perioden januari 2016 till juni 2016 och översiktligt granskats.

Ljusdals kommuns nämndssekreterare samt personalchef och lönehandläggare har haft möjlighet att lämna synpunkter på ett utkast av rapporten.

De företrädare som intervjuats för de kommunala bolagen AB Ljusdalshem och Ljusdals Energiföretag AB har haft motsvarande möjlighet att lämna synpunkter på de delar i rapporten som omfattar de kommunala bolagen.

2. *Iakttagelser och bedömningar*

I följande kapitel redovisas granskningens resultat. Redovisningen sker av iakttagelser och bedömningar utifrån de kontrollmål som formulerats. I det avslutande kapitlet besvaras revisionsfrågan.

2.1. *Reglemente*

Kontrollmål: *Är fastställt regelverk ändamålsenligt avseende hantering av ersättningar och arvoden till förtroendevalda?*

2.1.1. *Iakttagelser*

Fullmäktige har per 2014-08-25 beslutat om *Reglemente och arvodesbestämmelser för förtroendevalda i Ljusdals kommun* som gäller för mandatperioden 2014-2018. Reglementet har därefter förändrats angående två delar. Ändring har beslutats om arvode till ordförande i samhällsutvecklingsutskottet (KF 2014-12-15) samt om ersättning för förlorad pensionsrätt och hur ersättning för förlorad pensionsförmån begärs (KF 2015-03-30).

Reglementets innehåll

I reglementet finns specificerat nivåer för ersättningar till årsarvoderade samt att ej årsarvoderade förtroendevalda har rätt till hel- eller halvdagsarvode som ersättning vid sammanträde och dylikt. Av reglementet framgår inom vilken tid yrkande om arvoden och ersättningar måste göras.

Ersättning för *förlorad arbetsinkomst* ersätts enligt reglementet med 25, 50, 75 eller 100 procent av beräknad dagsinkomst. Enligt reglementet skall arbetslön och semesterrätt styrkas med ifyllt intyg från arbetsgivaren eller för egen företagare att denna bifogar beslut om sjukpenninggrundande inkomst från försäkringskassan. Det går även att styrka förväntad arbetsinkomst på annat lämpligt vis. Annat lämpligt vis är ej närmare beskrivet eller förtydligt i reglementet eller i andra fastställda anvisningar.

För yrkande om ersättning för förlorad arbetsinkomst ställs krav på att inkomstuppgiften skall styrkas av arbetsgivare eller för egenföretagare på annat lämpligt sätt. Särskild blankett finns för arbetsgivare att intyga inkomsten på. I övrigt finns inget specificerat krav på underlag vid yrkande om förlorad arbetsinkomst, exempelvis anställds lönebesked.

Av reglementet framgår att maxarvode per dag uppgår till 1,5 procent av grundbeloppet. Undantag görs för sammanträde med kommunfullmäktige där 1,5 procent av grundbeloppet utgår oavsett andra sammanträden samma dag.

Blanketter och underlag

Reglementet finns att tillgå via kommunens hemsida under rubriken *Information till politiker*¹. Där finns även reglementen och arbetsordningar för nämnderna samt blanketter. Blanketter finns för *reseräkning kilometerersättning, utbetalningslista för förtroendevalda, ifyllnadsstöd för utbetalningslista* och *inkomstuppgift*. Reseräkning en-

¹ www.ljusdal.se >Kommun & Politik>Politiker i kommunen> Information till politiker

dags/flerdygnsförrättning finns inte på kommunens externa hemsida, utan finns enbart på kommunens intranät.

Blanketterna är framtagna av personalenheten.

*Reseräkning kilometerersättning*² är kommunens blankett för samtliga arbetstagare och förtroendevalda. Av denna framgår uppgifter som ska lämnas i samband med tjänsteresa. Lämnade uppgifter skall skrivas under av arbetstagare (förtroendevald) och den som granskar uppgifterna samt atteras av behörig person.

*Utbetalningslista för förtroendevalda*³ ska fyllas i vid sammanträde och andra förrättningar. På blanketten framgår vilka uppgifter som ska fyllas i. Som stöd för att fylla i utbetalningslista finns *Utbetalningslista – ifyllnadsstöd*⁴. På utbetalningslista samt ifyllnadsstöd finns beskrivning med definitioner avseende hel och halvdagsarvode, justeringsarvode med mera.

Ifyllnadsstödet är inte uppdaterat med aktuella uppgifter vad avser beloppsnivåer för halvdags respektive heldagsarvode, justeringsarvode samt grundbelopp.

Respektive förtroendevald ska närvarosignera sitt yrkande om arvode och ersättning på utbetalningslistan. Se vidare kapitel 2.2, Kontroller.

Vid genomförda intervjuer har framkommit att ifyllnadsstödet, som blankett, inte är känt av alla.

Utbildning

Ledamöter i fullmäktige, styrelse och nämnder har informerats om ersättningar i samband med utbildningar under inledningen av innevarande mandatperiod.

AB Ljusdalshem och Ljusdal Energiföretag AB

I ägardirektiven för AB Ljusdalshem⁵ respektive Ljusdal Energiföretag AB⁶ och dess dotterföretag anges att kommunfullmäktige fastställer grunder för arvode och andra ersättningar som skall utgå till styrelseledamöter, suppleanter samt till de lekmanrevisorer som utses av kommunfullmäktige.

I det av fullmäktige beslutade *Reglemente och arvodesbestämmelser för förtroendevalda i Ljusdals kommun* redogörs för arvoden för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnder och övriga organ. Av vare sig kommunfullmäktiges beslut eller arvodesreglementet finns angivet att Ljusdal kommuns kommunala bolag omfattas.

Vid genomförda intervjuer har framkommit att granskade kommunala bolag och tjänstemän vid Ljusdals kommun uppfattar att beslutat *Reglemente och arvodesbestämmelser* omfattar Ljusdals kommuns kommunala bolag.

² Utgåva 2010-02-01

³ Utgåva oktober 2012

⁴ Utgåva januari 2014

⁵ Ägardirektiv AB Ljusdalshem, daterade 2015-10-26, paragraf 4.4

⁶ Ägardirektiv Ljusdals Energiföretag, daterade 2010-10-25, paragraf 5.4

2.1.2. *Bedömning*

Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt. Det finns ett fastställt övergripande reglemente. Reglementet innehåller dels en beskrivning av syftet med det, dels beskrivning av arvodesberättigande sammanträden etcetera samt på vilka grunder yrkande om ersättning kan ske. Vår uppfattning är dock att strukturen i reglementet kan förbättras för att göra det mer tillgängligt och förståeligt. Vidare anser vi att vissa förtydligande behöver göras i reglementet.

När det gäller utbetalning av årsarvoden sker det månadsvis utan föregående anmälan medan för övriga arvoden och ersättningar ska förluster eller kostnader styrkas. Avseende förluster och kostnader är det rimligt att dessa styrks, medan arvode är ersättning för utfört uppdrag enligt vår tolkning och närvaron/deltagandet ska intygas. Intygande om närvaro sker genom närvarosignatur vid deltagande enligt utbetalningslistan.

När det gäller inkomstuppgift ställs kravet på förtroendevald med anställning att lämna besked om ny lön senast två månader efter att nytt avtal har slutits. Motsvarande krav om att lämna uppdaterade uppgifter finns inte för inkomster från egenföretagare. Vår rekommendation är att i arvodesreglementet eller tillhörande rutin säkerställs krav och rutiner för årlig uppdatering av inkomstuppgifter. Kvalitetskrav på underlag bör för övrigt vara tydliga.

Vi rekommenderar att *utbetalningslista för förtroendevalda* kompletteras med uppgifter om ledamoten är årsarvoderad inom ansvarsområdet, om ledamoten varit tjänstgörande samt närvarotid från och till (för enskilda förtroendevalda). Det bör även framgå om sammanträdet innefattat avbrott för lunch och tid för det. Vi anser vidare att den som granskar lämnade uppgifter på utbetalningslistan bör signera att granskning utförts.

Vi rekommenderar att en rutin för utbetalning av arvoden fastställs. Av rutinen kan framgå vilka kontroller som ska utföras och av vilken roll, det vill säga nämndens sekreterare, ordförande eller lönehandläggare.

Arvodesreglementet uppges omfatta de kommunala bolagen, dock framgår det vare sig av beslut eller i reglementet. För att uppfylla kontrollmålet och paragraf enligt ägardirektiv rekommenderas att grunder för arvoden och andra ersättningar för förtroendeuppdrag i de kommunala bolagen fastställs av Ljusdals kommun.

2.2. *Kontroller*

Kontrollmål: *Finns det kontroller som säkerställer korrekta utbetalningar av ersättningar och arvoden?*

2.2.1. *Iakttagelser*

Förrättning

Vid nämndssammanträde cirkuleras *utbetalningslista* med nämndens ledamöters förtryckta personuppgifter för ifyllande av yrkande om arvode och ersättning samt närvarosignatur. Sekreterare vid sammanträdet utför granskning (kontroll) av att rätt arvode (halv eller hel) yrkas, att uppgifter såsom datum, nämnd, konto, klockslag och uppdrag är ifyllt samt att yrkade kilometer är rimliga. Checklista för vilka kontroller som ska utföras saknas. Som stöd har i intervjuer angetts att *ifyllnadsstöd för utbetalningslista* finns. Ingen granskningssigenering av utförd kontroll sker.

Det har vid intervjuer framkommit att det inte finns särskilt bestämt att nämndssekreteraren har ansvar för och ska utföra granskning (kontroll) av utbetalningslistan, eller vilka kontroller som ska ske.

Ordförande kontrollerar uppgifterna och attesterar. Om ordföranden har yrkande om ersättningar attesterar även vice ordförande. Vid granskning av utbetalningslistor har konstaterats att det förekommer att både ordförande och vice ordförande attesterat utbetalningslistan även om ordförande inte haft yrkande om ersättning. Det har förklarats med att, det är så man har fått uppgift om att det ska göras.

För övriga arvodesberättigade uppdrag, det vill säga ej nämndsammanträden, fyller förtroendevald själv i utbetalningslista eller reseräkning och lämnar för attest. Vid intervjuer har framkommit att övriga yrkande sällan passerar nämndssekreterarna för granskning (kontroll).

Utbetalning av arvoden etcetera

Lönehandläggare granskar uppgifter i utbetalningslista i samband med registrering i lönesystem. Särskild checklista finns inte. När lönehandläggare gör bedömningen att uppgifterna är ofullständiga returneras utbetalningslista, reseräkning eller motsvarande för komplettering. Det saknas tydlig instruktion till vem retur ska ske. Uppgifter som bedöms som kompletta registreras i lönesystemet.

Det har vid intervjuer framkommit att det inte finns särskilt bestämt vilken granskning eller kontroll som lönehandläggare ska eller inte ska utföra.

För att erhålla ersättning för förlorad arbetsförtjänst måste den förtroendevalda ha lämnat intyg om inkomstuppgift. Ersättningen för förlorad arbetsförtjänst per dag beräknas manuellt och dagsinkomsten registreras i lönesystemet. När förtroendevald yrkar om ersättning, på *utbetalningslista*, registreras ersättning enligt yrkad procentsats.

Det har vid intervjuer och vid granskning av styrdokument framkommit att det saknas fastställd rutin för att efterfråga aktuella inkomstuppgifter med årlig regelbundenhet. Vid intervjuer har framkommit att inkomstuppgift efterfrågas om gällande inkomstuppgift "är gammal".

Under våren 2016 har personalenheten efterfrågat uppdaterade uppgifter från förtroendevalda som yrkar om ersättning för inkomstbortfall. Vid granskningstillfället, augusti 2016, har framkommit att uppdaterade uppgifter inte har inkommit från samtliga efterfrågade.

Av arvodesreglementet framgår att den förtroendevalde själv ansvarar för att lämna uppgifter om förhållanden ändras avseende inkomst. Genomförd stickprovskontroll visar exempel på intyg från 2008, 2011, 2012 samt början av 2014, vilka utgör underlag för ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Genomförd stickprovskontroll visar på brister av vilka uppgifter som har fyllts i på utbetalningslistor. Det finns exempel där det bland annat saknas följande uppgifter:

- Mötets sluttid

- Beskrivning av uppdrag
- Närvarosignatur

När det gäller ersättare som tjänstgjort under del av mötet går det inte att utläsa mellan vilka tider tjänstgöringen skett, då dessa uppgifter inte lämnas på utbetalningslistan. Vid ett heldagsmöte går det därför inte att avgöra om tjänstgöringen avsett halv eller hel dag. Av protokoll för sammanträdet framgår däremot att tjänstgöringen endast omfattat ett fåtal paragrafer.

AB Ljusdalshem och Ljusdal Energiföretag AB

Vid intervjuer med Ljusdals Energiföretag AB har framkommit att Ljusdals kommuns arvodesreglemente följs med två undantag. Det gäller dels traktamentet som följer energiavtalet, dels när det gäller höjning av arvoden, vilket sker efter bolagsstämman. Det har i övrigt framkommit att arvoden betalas ut två gånger per år medan yrkande om förlorad arbetsförtjänst betalas vid nästa löneutbetalning efter att underlag inkommit.

Vid sammanträden finns en blankett som skall fyllas i avseende närvaro. Det händer att blankett saknas och notering sker på separat ark. Ordförande attesterar närvaro och övriga yrkanden. Före registrering och utbetalning sker en rimlighetsbedömning när det gäller yrkande om kilometerersättning samt kontroll av tjänstgörande ersättare (halv/heldagsarvode).

Vid intervjuer med AB Ljusdalshem har framkommit att Ljusdals kommuns arvodesreglemente följs. Ersättning för årsarvoderade uppges följa "övriga forum" enligt Ljusdals kommuns *Reglemente och arvodesbestämmelser för förtroendevalda i Ljusdals kommun*. Bolagsstämman fattar årligen beslut om arvoden. Det har i övrigt framkommit att arvoden och yrkande om förlorad arbetsförtjänst betalas ut kvartalsvis.

Vid sammanträden fyller närvarande ledamöter i sin närvaro och sitt yrkande om ersättning på särskild blankett. Tills nyligen har varje närvarande fyllt i sin närvaro på enskildblankett. Under 2016 har en ny rutin införts där en blankett för samtliga ledamöter fylls i och skrivs under. Ordförande attesterar. Ljusdalshem har dels egen utformad blankett men använder även kommunens blankett.

Underlag för förlorad arbetsförtjänst lämnas av den förtroendevalda, och är underskriven av denna, det vill säga ej av arbetsgivare. Intyg från arbetsgivare, försäkringskassa eller motsvarande har ej inkommit och ej heller efterfrågats. När det gäller egna företagare har maxbelopp använts.

Inför registrering i lönesystemet görs viss kontroll av utbetalningslista, såsom rimlighetsbedömning av yrkade kilometer, kontroll av att angiven procent om förlorad arbetsinkomst överensstämmer med sammanträdets längd. I annat fall ändras inlämnade uppgifter.

2.2.2. Bedömning

Vår bedömning är att kontrollmålet inte är uppfyllt. Det saknas upprättade och fastställda rutiner för vilka kontroller som ska utföras och av vem, exempelvis ordförande, nämndssekreterare eller lönehandläggare. Det utförs dock kontroller av både nämndssekreterare och lönehandläggare. Vi konstaterar att trots, enligt vår uppfattning, omfattande kontrol-

ler är inte utbetalningslistor komplett ifyllda för Ljusdals kommun. Samtliga uppgifter som finns att fylla i, på utbetalningslistan, är inte alltid angivna.

Vår rekommendation är att det fastställs vilka kontroller som skall utföras och av vilken funktion samt att dessa dokumenteras i rutin och i form av checklista. Vi rekommenderar vidare att den som utför kontrollen signerar alternativt skriver under att kontrollen har utförts.

En del i att säkerställa korrekta utbetalningar är att aktuella underlag finns. Årliga rutiner för att säkerställa att det finns aktuella inkomstuppgifter för ersättning för förlorad arbetsinkomst finns inte. Vi rekommenderar att rutin införs där inkomstuppgift årligen efterfrågas.

När det gäller utbetalningslista rekommenderar vi att denna kompletteras i vissa avseenden. Se bedömning kapitel 2.1.2, Reglemente. Det som ett led i säkerställa en god intern kontroll.

Slutligen föreslår vi ett ökat samarbete mellan lönehandläggarna och nämndssekreterarna, vilket kan bidra till att ytterligare skapa förutsättningar för en god intern kontroll.

När det gäller de kommunala bolagen utförs kontroller, dock konstaterar vi att *Reglemente och arvodesbestämmelser för förtroendevalda i Ljusdals kommun* inte följs. Vi konstaterar även att ändring av uppgifter på inlämnad utbetalningslista sker enligt olika rutiner, vilket innebär att arvode eller ersättning för förlorad arbetsinkomst erlagts med olika grunder i Ljusdals kommun och kommunala bolag.

Vår rekommendation är att tjänstemän som hanterar arvoden och ersättningar till förtroendevalda (lönehandläggare och nämndssekreterare) samt ansvarig på de kommunala bolagen har ett ökat samarbete för att säkerställa enhetliga rutiner, att utbetalning sker på samma grunder och beräkningar, samt att likartade intyg inhämtas.

2.3. Attest

Kontrollmål: *Attesteras ersättning och arvode till förtroendevalda av behörig person?*

2.3.1. Iakttagelser

Respektive nämnds ordförande beslutsattesterar utbetalningslistor och reseräkningar.

Av gällande reglementet framgår inte vem som har attestansvar. Däremot framgår av *Ifyllnadsstöd betalningslista förtroendevalda* att ordförande ska attestera samt att vice ordförande ska attestera yrkande om ersättningar som ordförande har.

Vid intervjuer har framkommit att det inte finns särskilt fattat beslut att ordförande har attestansvar för yrkande om arvoden och ersättning till förtroendevald inom sitt ansvar.

Våra genomförda stickprovskontroller visar att samtliga granskade utbetalningslistor är attesterade av för mötesdatumet vald ordförande.

AB Ljusdalshem och Ljusdal Energiföretag AB

Utbetalningslistor har attesterats av ordförande.

2.3.2. *Bedömning*

Vår bedömning är att kontrollmålet inte är uppfyllt. Bedömningen har sin grund i att delegation för attest av utbetalningslistor/yrkande om arvode och ersättningar saknas för den juridiska organisationen Ljusdals kommun.

2.4. *Utbetalda ersättningar*

Kontrollmål: *Är utbetalade ersättningar och arvoden korrekta?*

2.4.1. *Iakttagelser*

Vid genomförd granskning har ett urval av transaktioner stickprovkontrollerats avseende överensstämmelse mellan utbetalningslista, sammanträdesprotokoll, reseräkning, intyg och utbetalad ersättning. Avstämning har även gjorts av om utbetalningar av arvode överstiger kommunens maxbelopp, förekomsten av intyg eller om ledamot har fått två utbetalningar för förlorad arbetsförtjänst för samma datum.

Vid genomförda kontroller har ett antal iakttagelser konstaterats samt brister noterats. Noterade brister anges i anslutning till respektive iakttagelse:

- Utbetalningslista finns för samtliga granskade poster.
 - Exempel på noterade brister:
 - Obligatoriska uppgifter saknas
 - Närvarosignering saknas
 - Tidpunkt för mötet (från och med samt till och med saknas)
 - Uppgift (kryss) om halvt respektive helt sammanträdesarvode saknas
 - Framgår inte alltid om förtroendevald är ersättare eller tjänstgörande ersättare
- Samtliga granskade utbetalningslistor har kunnat verifieras mot sammanträdesprotokoll.
- Intyg för förlorad arbetsinkomst finns för samtliga granskade poster.
 - Exempel på noterade brister:
 - Det finns uppgifter som dock ej bedöms aktuella. Inkomstsuppgifter från 2008, 2011, 2012 samt början av 2014 har utgjort underlag för ersättning under 2015/2016.
 - Det finns yrkande om ersättning för inkomstbortfall enligt utbetalningslista som ej utbetalts vid avstämning mot transaktionslista
- Halvdags och heldags arvode har i huvudsak betalats ut motsvarande tjänstgöringsrapport/utbetalningslista.
 - Exempel på noterade brister:
 - Sammanträdets längd framgår inte och det framgår heller inte avbrott för lunch
 - Tid som tjänstgörande ersättare har tjänstgjort framgår inte, när denne tjänstgjort del av mötet
 - Heldagsarvode har utbetalts för fyra timmars sammanträde
 - Arvode har utbetalts trots att tjänstgörande har månadsarvode

- Arvode har inte utbetalts trots att det angivits på utbetalningslista
 - Två halvdagsarvoden har utbetalts för samma dag som enligt reglementet ska utbetalas med max 1,5 procent. Gäller möte med fullmäktiges gruppledare och annat möte samma dag.
- Kilometer ersättning har utbetalts motsvarande angivet i utbetalningslista. Angivna kilometer bedöms i huvudsak rimligt med utgångspunkt i kontroll mot angiven adress.
 - Exempel på noterade brister:
 - Yrkande om kilometer för två granskade transaktioner/tillfällen (olika personer) avviker väsentligt från resväg tur och retur till bostad
 - För utlägg såsom parkering, färdbiljett tåg/buss som ersatts finns för samtliga granskade poster kvitto av något slag som underlag.
 - Ersättning för förlorad semesterförmån skall ske inom två år. Stickproven visar att inga yrkande har gjorts för den granskade perioden.

Övrigt

Vid genomförda intervjuer har framkommit att reseräkningar för förtroendevalda arkiveras med reseräkningar för anställda, att originalkvitton sparas som räkenskapsmaterial i särskild pärm samt att utbetalningslistor till förtroendevalda sparas i lokalarkiv hos lönehandläggare.

Vid genomförda stickprov har noterats originalkvitton som är arkiverade tillsammans med utbetalningslistor. Enligt uppgift kommer det att rättas till.

2.4.2. Bedömning

Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt. Vid genomförd granskning har noterats ett antal brister och vissa felaktiga utbetalningar. Totalt uppgår felet inte till väsentliga belopp för den granskade perioden. Rutiner behöver upprättas och kontroller behöver fastställas för att säkerställa att samtliga utbetalningar är korrekta. En del i arbetet är att utveckla formerna för dialog mellan nämndssekreterarna och lönehandläggarna.

Vi konstaterar att *utbetalningslistan* inte alltid är ifyllt för samtliga efterfrågade uppgifter. Enligt vår uppfattning finns fastställt, för de aktuella blanketterna, att vissa upplysningar skall anges. Det bör säkerställas att blanketter fylls i med de uppgifter som krävs. Om uppgifterna ej krävs bör dessa ej heller finnas angivna på blanketten.

Vår uppfattning är dock att *utbetalningslistan* bör kompletteras med ytterligare uppgifter. Bland annat bör uppgift om avbrott för lunch, kolumn för ersättare, upplysning om vilka tider förtroendevald närvarat respektive tjänstgjort anges. Det är många gånger möjligt av protokoll att utläsa vilka paragrafer ledamot eller ersättare tjänstgjort för, men det går inte att verifiera närvarotidpunkt.

3. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att kommunstyrelsen och respektive nämnd inte helt har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende att gällande reglemente avseende ersättning till förtroendevalda följs.

När det gäller de kommunala bolagen är vår bedömning med de förutsättningar som ges har Ljusdals Energiföretag AB säkerställt en tillräcklig intern kontroll medan AB Ljusdalshem inte helt har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för mandatperioden, vilket kompletterats under 2015. Vår uppfattning är dock att strukturen i reglementet kan förbättras för att göra det mer tillgängligt och förståeligt. Vidare anser vi att vissa förtydligande behöver göras i reglementet.

Det finns ingen upprättad rutin med vilka fastställda kontroller som skall utföras. Granskning och kontroll utförs dock av både nämndssekreterare och lönehandläggare. Dokumentation av utförd kontroll saknas dock.

Attest av utbetalningslista sker enligt vedertagen rutin och av vad som framgår av *ifyllnadsstöd för utbetalningslista*, där delegation saknas. Granskade poster visar på att det finns ett antal noterade fel vid utbetalning av arvoden och ersättningar, vilket totalt ej är väsentliga belopp för den granskade perioden. Det behöver säkerställas att obligatoriska uppgifter fylls i, att arvoden utbetalas för arvodesberättigade sammanträden och att intyg och underlag för ersättning för förlorad arbetsinkomst är aktuellt.

3.1. *Rekommendationer*

Vi rekommenderar att:

- *Reglemente och arvodesbestämmelser för förtroendevalda i Ljusdals kommun* struktureras och förtydligas för att göra det mer lättillgängligt och förståeligt.
- Rutiner för årlig uppdatering av inkomstuppgifter fastställs. Kvalitetskrav på underlag bör för övrigt vara tydliga.
- *Utbetalningslista för förtroendevalda* kompletteras med uppgifter om ledamoten är årsarvoderad inom ansvarsområdet, om ledamoten varit tjänstgörande, närvarotid från och till (för enskild ledamot). Det bör även framgå om sammanträdet innefattat avbrott för lunch, och tid för det. Utveckling av listan kan med fördel ske i samråd av nämndssekreterare och lönehandläggare.
- Rutin för utbetalning av arvoden fastställs. Av rutinen kan framgå vilka kontroller som ska utföras och av vilken roll de ska utföras, det vill säga nämndssekreterare, ordförande respektive lönehandläggare.
- Den som granskar lämnade uppgifter på utbetalningslistan bör signera granskningen.
- Grunder för arvoden och andra ersättningar för förtroendeuppdrag i de kommunala bolagen fastställs av Ljusdals kommun i enlighet med ägardirektiv.

- Ökat samarbete mellan lönehandläggarna och nämndssekreterarna i frågor kring arvoden till förtroendevalda.
- Ökat samarbete mellan tjänstemän på Ljusdals kommun och de kommunala bolagen i frågor kring arvoden till förtroendevalda.

2016-10-18

Margareta Larsson
Uppdragsledare

Helena Steffansson Carlson
Projektledare